

Materiały

IMPORT NIEMIECKIEJ REPUBLIKI FEDERALNEJ

I. WSTĘP

Artykuł niniejszy oparty jest głównie na danych opublikowanych w wydawnictwach statystycznych Organizacji Narodów Zjednoczonych (*Statistical Office of the United Nations, Department of Economic and Social Affairs*), Urzędu Statystycznego Niemieckiej Republiki Federalnej (*Statistisches Bundesamt — Wiesbaden*) oraz Organizacji Wyżywienia i Rolnictwa Narodów Zjednoczonych (*Food and Agriculture Organization of the United Nations — Rome*). Na podstawie tych źródeł zestawiono większość tabel, dokonano obliczeń średnich rocznych oraz wszelkiego rodzaju wskaźników.

Dane dla okresu sprzed II wojny światowej, jeśli nie zaznaczono inaczej, dotyczą całego obszaru ówczesnej Rzeszy Niemieckiej.

W artykule na temat eksportu Niemieckiej Republiki Federalnej zwrócono uwagę na rozwój gospodarczy tego kraju wynikający z bardzo korzystnej sytuacji, powstałej w świecie po zakończeniu II wojny światowej¹. Wielki rozwój przemysłu stworzył podstawę wzrostu eksportu, który już w 1951 r. przewyższył wywóz całych Niemiec sprzed II wojny światowej. Z drugiej strony ten rozwój gospodarczy NRF i powiązania istniejące w blokach krajów kapitalistycznych spowodowały stałe zwiększanie się importu Niemieckiej Republiki Federalnej.

TABELA I
Import Niemieckiej Republiki Federalnej w milionach DM

1936* — 2 838	1951 — 14 726	1956 — 27 964	1961 — 44 361
1948 — 3 164	1952 — 16 203	1957 — 31 697	1962 — 49 625
1949 — 7 330	1953 — 16 010	1958 — 31 133	
1950 — 11 347	1954 — 19 337	1959 — 35 823	
	1955 — 24 472	1960 — 42 637	

* Wartość importu w granicach NRF, cała Rzesza — 4 238 milionów RM.

W tym okresie indeks cen, przy podstawie 1953 = 100, wynosił:

1938	46	1950	85	1956	103	1960	107
1948	90	1953	100	1958	106		

¹ T. Puchalski, *Eksport Niemieckiej Republiki Federalnej*. „Przegląd Zachodni” nr 5/1962.

Już zatem w 1949 r. import NRF był większy niż dla jej obszaru przed wojną, a w 1950 r. — przy uwzględnieniu wzrostu cen — przewyższał przywóz całej Rzeszy w 1936 r.

W stosunku do dochodu narodowego wartość importu stanowiła w Niemczech zachodnich następujący procent:

1936 — 11,2 ^{0/0}	1951 — 16,3 ^{0/0}	1955 — 17,8 ^{0/0}	1959 — 15,8 ^{0/0}
1948 — 10,7 ^{0/0}	1952 — 15,8 ^{0/0}	1956 — 18,4 ^{0/0}	1960 — 16,8 ^{0/0}
1949 — 11,6 ^{0/0}	1953 — 14,5 ^{0/0}	1957 — 19,1 ^{0/0}	1961 — 15,7 ^{0/0}
1950 — 15,2 ^{0/0}	1954 — 16,2 ^{0/0}	1958 — 17,5 ^{0/0}	

Znaczenie importu dla Niemieckiej Republiki Federalnej jest o wiele większe niż dla III Rzeszy i od 1950 r. utrzymuje się w granicach 15—19^{0/0}. Dla porównania w 1960 r. w kilku innych krajach import stanowił następujący procent dochodu narodowego:

Wielka Brytania	— 22,4 ^{0/0}	Belgia i Luksemburg	— 42,5 ^{0/0}
Francja	— 14,4 ^{0/0}	Holandia	— 49,5 ^{0/0}
Włochy	— 18,9 ^{0/0}	Stany Zjednoczone	— 3,6 ^{0/0}
Szwecja	— 26,5 ^{0/0}		

Wszystkie kraje wymienione wyżej należą do wysoko uprzemysłowionych, przy czym tylko Stany Zjednoczone posiadają wielkie zasoby własnych surowców, stąd wartość importu stanowi tam bardzo niski procent dochodu narodowego. Francja i Włochy mogą w pewnym stopniu zaspokoić potrzeby gospodarcze własną produkcją surowców i stąd import stanowi mniejszy nieco procent w stosunku do dochodu narodowego. O wiele większe znaczenie ma import w Wielkiej Brytanii i Szwecji, a więc w krajach o dużym uprzemysłowieniu, a o mniejszych zasobach surowcowych. Natomiast wysoce uprzemysłowione: Belgia, Luksemburg i Holandia, ale cierpiące na wielki brak krajowych surowców, zwłaszcza dla potrzeb przemysłu, zmuszone są importować znaczne ich ilości.

II. STRUKTURA IMPORTU NIEMIECKIEJ REPUBLIKI FEDERALNEJ

Brak jest wystarczająco szczegółowych danych o imporcie Niemiec zachodnich do 1947 r., przeto dopiero od 1948 r. można zrobić zestawienia struktury importu. Nadto dane z lat 1948—1950 ujęte są w odmiennym układzie, bowiem od 1951 r. zastosowano w statystyce handlu zagranicznego NRF klasyfikację dziesiątną SITC (*Standard International Trade Classification*). W związku z tym strukturę importu NRF zestawiono w dwóch tabelach II i III.

Import żywności i używek, a więc łącznie grupy 0, 1 i częściowo 4, w przywozie do Rzeszy w 1936 r. stanowił 35,5^{0/0}, natomiast w 1948 r. wartość tych towarów stanowiła ponad połowę importu Niemiec zachodnich. Udział procentowy tej grupy towarowej stale jednak spada. I tak do 44,1^{0/0} w 1950 r., 36,6^{0/0} w 1953, 32,8^{0/0} w 1956 i 25,3^{0/0} w 1962 r. Sama grupa towarowa żywność (0) wykazuje również znaczną tendencję malejącą w całości importu NRF od 30,7^{0/0} w 1951 r. do 22,1^{0/0} w 1962 r., choć wartość jej

w liczbach bezwzględnych wzrasta z 4,5 mld DM (1951 r.) do 11,0 mld DM (1962 r.), przy niewiele zmieniającym się poziomie cen na żywność i używki: 1952 r. — 108, 1960 — 106 (wskaźnik cen 1953 r. = 100).

TABELA II

Struktura importu Rzeszy (1936 r.) i NRF (główne artykuły)

Artykuł	1936		1948—1950 (średnie roczne)	
	miliony RM	%	miliony DM	%
Cały import	4 237,9	100,0	7 280,3	100,0
Masło	97,7	2,3	75,6	1,0
Mięso i wyroby z mięsa	86,1	2,0	167,9	2,3
Smalec i lój	24,0	0,6	93,0	1,3
Jaja	75,8	1,8	134,3	1,8
Pszenica	7,0	0,2	690,0	9,5
Żyto	2,9	0,1	106,6	1,5
Kukurydza i sorgo	10,0	0,2	197,5	2,7
Owoce nie południowe	96,6	2,3	131,6	1,8
Owoce południowe	145,4	3,4	200,2	2,7
Cukier	1,4	0,0	168,8	2,3
Nasiona oleiste i orzechy	193,9	4,6	188,4	2,6
Óleje i tłuszcze roślinne, jadalne	6,1	0,1	119,3	1,6
Kawa	125,7	3,0	64,4	0,9
Tytoń	127,0	3,0	119,5	1,6
Wełna surowa	229,0	5,4	387,1	5,3
Bawełna surowa	257,7	6,1	509,0	7,0
Len, konopie, juta itp.	81,1	1,9	122,9	1,7
Skóry i futra, surowe	176,1	4,2	151,8	2,1
Kauczuk	66,2	1,6	147,8	2,0
Węgiel	73,1	1,7	103,5	1,4
Ropa	24,6	0,6	97,9	1,3
Ruda żelazna	168,3	4,0	124,9	1,7
Miedź surowa	87,7	2,1	91,5	1,3
Oleje techniczne, воск	53,7	1,3	203,7	2,8
Benzyna, paliwa płynne	169,2	4,0	133,9	1,8
Razem	2 386,3	56,5	4 531,1	62,0

Głównym artykułem importowanym w pierwszych latach po wojnie do Niemiec zachodnich z grupy żywności była pszenica, której przywóz do Rzeszy w l. 1934—1938 wynosił 673 tys. ton średnio rocznie, a do NRF w l. 1960—1962 — 2517 tys. ton. Powierzchnia uprawy pszenicy już w 1952 r. (1 193 tys. ha) była w Niemieckiej Republice Federalnej większa niż przed wojną i stale się zwiększała, zaś zbiory nawet w 1946 r. przewyższyły przedwojenne (1 573 tys. ton), wzrastając bardzo szybko w na-

stępnym latach. Było to wynikiem znacznego podniesienia się wysokości plonów z 1 ha, które w l. 1934—36 na terenie obecnej NRF wynosiły 22 q z ha, a już w 1949 r. — 26,8 q, w 1959 r. — 33,8 q z ha. W tym czasie ludność Niemiec zachodnich wzrosła z 44 mln w 1946 r. do 54 mln w 1961 r., a więc o 23%. Wzrost ludności nie pozwolił na redukcję importu pszenicy,

TABELA III

Struktura importu Niemieckiej Republiki Federalnej 1951—1962 (średnie roczne)

Grupa artykułów	1951—1955		1956—1960		1961 i 1962	
	miliony DM	%	miliony DM	%	miliony DM	%
Cały import	18 149,7	100,0	33 850,9	100,0	46 930,0	100,0
0 Żywność	5 107,4	28,1	8 123,5	24,0	10 172,3	21,7
00 zwierzęta żywe	206,7	1,1	462,1	1,4	485,8	1,0
01 mięso i przetwory mięsne	248,9	1,4	646,8	1,9	1 010,2	2,2
02 nabiał, miód	608,8	3,4	1 055,2	3,1	1 049,5	2,2
04 zboża i przetwory zbożowe	1 627,7	9,0	1 630,8	4,8	1 929,4	4,1
05 owoce i warzywa	1 110,1	6,1	2 318,1	6,8	3 383,3	7,2
06 cukier i wyroby cukiernicze	183,3	1,0	144,6	0,4	148,8	0,3
07 kawa, herbata, kakao, korzenie	835,6	4,6	1 312,1	3,9	1 314,4	2,8
1 Napoje i tytoń	402,4	2,2	654,3	1,9	924,4	2,0
12 Tytoń i wyroby tytoniowe	291,3	1,6	435,7	1,3	621,0	1,3
2 Surowce	5 990,4	33,0	8 365,3	24,7	8 944,0	19,0
21 skóry i futra, surowe	331,1	1,8	503,9	1,5	553,8	1,2
22 rośliny oleiste	497,9	2,7	706,1	2,1	779,7	1,7
23 kauczuk naturalny i syntetyczny	387,2	2,1	521,1	1,5	477,0	1,0
24 drewno i korek	670,9	3,7	1 068,8	3,2	1 291,8	2,8
25 masa drzewna, makulatura	295,6	1,6	406,0	1,2	500,1	1,1
26 surowce przedzalniczne	1 995,7	11,0	2 036,9	6,0	1 789,4	3,8
27 surowce mineralne	261,8	1,4	404,6	1,2	616,3	1,3
28 rudy i odpady metalowe	1 250,5	6,9	2 137,0	6,3	2 202,4	4,7
29 inne surowce zwierz. i roślinne	305,7	1,7	488,7	1,4	733,4	1,6
3 Paliwa mineralne, smary itp.	1 444,4	8,0	3 188,3	9,4	3 875,3	8,2
4 Oleje i tłuszcze zwierz. i roślinne	629,8	3,5	641,5	1,9	551,3	1,2
5 Chemikalia	489,9	2,7	1 239,8	3,7	1 873,6	4,0
51 surowce chemiczne	172,4	0,9	498,3	1,5	774,8	1,7
6 Wyroby przemysłowe	2 978,4	16,4	6 981,0	20,6	10 398,6	22,1
64 papier, papa	188,2	1,0	538,9	1,6	962,1	2,1
65 tkaniny	806,2	4,4	1 730,5	5,1	2 738,4	5,8
68 żelazo, stal i metale podstaw.	1 538,8	8,5	3 577,3	10,6	5 299,5	11,3*
7 Maszyny i środki transportu	654,3	3,6	2 576,8	7,6	5 521,7	11,8
71 maszyny nonelektryczne	403,8	2,2	1 450,7	4,3	3 182,4	6,8
72 maszyny i przyrządy elektryczne	104,1	0,6	438,5	1,3	1 150,0	2,5
73 pojazdy	146,4	0,8	687,7	2,0	1 189,3	2,5
8 Różne artykuły gotowe	318,4	1,8	1 585,4	4,7	2 140,5	4,6
9 Różne transakcje i inne artykuły	128,1	0,7	502,1	1,5	2 528,2	5,4

* Także inne metale.

natomiast mimo to stworzył możliwość eksportu mąki pszennej, zamiast jej znacznego przywozu w l. 1948—50².

W poważnym stopniu mniejsze znaczenie w obrocie zagranicznym NRF ma żyto, którego przywożono w l. 1948—50 średnio 400 tys. ton rocznie, a 65 tys. ton w l. 1957—60.

Na pierwszy plan w grupie żywności (0) wysunęły się owoce i warzywa (05), których udział w całości importu wynosi około 7^{0/0} (przywóz do Rzeszy w 1936 r. tych artykułów stanowił 6,9^{0/0} całości importu). Zwłaszcza wzrasta ciągle import owoców południowych. I tak przywóz pomarańcz, mandarynek i bananów wynosił w 1951 r. — 422 tys. ton, w 1954 — 541, w 1956 — 684, a w 1960 r. — 1167 tys. ton (stanowiło to w 1960 r. 1,6^{0/0} całości importu NRF).

Duże znaczenie w imporcie Niemieckiej Republiki Federalnej mają zwierzęta żywe (00), mięso i przetwory mięsne (01), których przywóz przed wojną do Rzeszy stanowił 3,7^{0/0} całości importu, w l. 1949—50 nieco mniej, bo 3,4^{0/0}, i z pewnymi wahaniami (2,1^{0/0}—3,7^{0/0}) utrzymuje się nadal na tym poziomie, choć wartość jego wzrasta z 64 mln DM (1948) do 1,6 mld DM (1962 r.).

W Niemieckiej Republice Federalnej rozwinęła się znacznie hodowla, zwłaszcza trzody chlewnej, w mniejszym stopniu bydła. W tej sytuacji import mięsa wieprzowego utrzymuje się raczej na niezmiennym poziomie, podczas gdy przywóz mięsa wołowego przewyższa ostatnio znacznie import całej Rzeszy Niemieckiej. Ponad dziesięciokrotnie wzrósł też, w stosunku do importu Rzeszy przed wojną, przywóz drobiu.

Przywóz jaj i nabiału (grupa 02) stanowił 4,8^{0/0} importu Rzeszy w 1936 r., obecnie zaś 2,4^{0/0} (1961 r.), przy czym wartość przywozu tych artykułów po wojnie zwiększała się z roku na rok, gdyż np. w 1948 r. wynosiła 50,4 mln DM (25,6 tys. ton), w 1957 — 1114,9 mln DM (432,9 tys. ton), zaś w 1960 r. — 1349,3 mln DM (523,9 tys. ton). Wzrósł zwłaszcza import jaj: z 8,5 tys. ton w 1948 r. do 279,7 tys. ton w 1960 r., sera — z 1,8 tys. ton (1948 r.) do 101 tys. ton (1960 r.), Wzrósł też przywóz masła z 0,6 tys. ton w 1948 r. do 24,5 tys. ton w 1960 r. W niewielkim stopniu wzrastająca produkcja mleka spowodowała znaczny przywóz sera. Zapotrzebowanie zaś na jaja — mimo dużego zwiększenia się produkcji własnej — musiało być w dużym stopniu uzupełniane importem.

Grupa 07 (kawa, herbata, kakao, korzenie) nie wykazuje tendencji rozwoju udziału procentowego w całości importu Niemiec zachodnich, jakkolwiek wartość tej grupy towarowej wzrosła ostatnio z 505,7 mln DM (1951 r.) do ponad 1,3 mld. W grupie tej głównym artykułem jest kawa i kakao, których import do NRF w 1962 r. wynosił: kawa 236 tys. ton;

² Rozwój produkcji rolniczej omawia szczegółowo Z. Nowak w pracy *Zarys czynników rozwoju gospodarczego Niemiec zachodnich*. Instytut Zachodni, Poznań 1960.

ziarno kakaowe 137 tys. ton; przed II wojną światową do Rzeszy odpowiednio: kawa 166 tys. ton, ziarno kakaowe 81 tys. ton.

Produkcja cukru w przedwojennych Niemczech wynosiła średnio rocznie (1934—38) 1 840 tys. ton, z czego na terenie obecnych Niemiec zachodnich 500 tys. ton. Powierzchnia uprawy buraków cukrowych w analogicznym okresie w Rzeszy wynosiła 302 tys. ha, a na terenie obecnej NRF — 116 tys. ha, natomiast Rzesza importowała w 1936 r. 11,2 tys. ton cukru, czyli około 9% produkcji własnej. Po wojnie produkcja cukru w 1960—62 wynosiła 1 697 tys. ton średnio rocznie, zaś import do NRF 118 tys. ton, czyli 7% produkcji własnej.

Odmienne przedstawiała się produkcja wina, uprawa winorośli oraz handel zagraniczny winem. Uprawa winorośli skupiała się przed wojną głównie na obszarach obecnej Niemieckiej Republiki Federalnej (81 tys. ton na 82 tys. ha ogólnej powierzchni tej uprawy w Niemczech) i tam też znajdowała się całość produkcji wina. Przy nieco mniejszej powierzchni uprawy winorośli obecnie NRF produkuje więcej wina (1961—3 290 tys. hektolitrów) niż przed wojną (1934—1938 — 2 700 tys. hektolitrów średnia rocznie). Jednocześnie import tego artykułu przekroczył kilkakrotnie przywóz do Niemiec przed 1939 r. Przed wojną bowiem wynosił niecały tysiąc hektolitrów, a w 1962 r. aż 4 063 tys. hektolitrów.

Powierzchnia uprawy tytoniu na terenie NRF została znacznie zmniejszona, co pociągnęło za sobą spadek zbiorów i znaczny wzrost importu tego artykułu, tj. z 45 tys. ton (średnio rocznie w l. 1948—1950) do 145 tys. ton w 1962 r.

Zmiany zachodzące w imporcie poszczególnych artykułów żywnościowych w Niemieckiej Republice Federalnej mają swoje uzasadnienie w poważnym stopniu w zmianach struktury spożycia ludności. Spada bowiem stale spożycie artykułów zbożowych i ziemniaków, wzrasta natomiast konsumpcja mięsa, drobiu, masła, warzyw i owoców, sera, jaj, kawy, kakao i napojów alkoholowych.

Import surowców (grupa 2) wykazuje stałą tendencję zmniejszania swego udziału procentowego w całości przywozu Niemieckiej Republiki Federalnej z 36,4% w 1951 r. do 20,5% w 1961 r., choć wartość artykułów tej grupy wzrosła z 5,3 mld DM (1951 r.) do 8,7 mld (1962 r.).

W pierwszych latach powojennych największe znaczenie w grupie surowców miały artykuły przedzalnice (26). Ich udział w ogólnym imporcie NRF wynosił w r. 1951 — 14,9%, spadając ostatnio poniżej 4%. Była to głównie wełna i bawełna. Natomiast import do Rzeszy Niemieckiej w 1936 r. wynosił wełny — 125 tys. ton (5,4%), bawełny 325 tys. ton (6,1% wartości całego importu), podczas gdy produkcję przędzy wełnianej określa liczba 137 tys. ton, bawełnianej — 368 tys. ton.

W pierwszych latach po r. 1945 Niemcy zachodnie otrzymały znaczne ilości surowca bawełnianego (l. 1948—50 — 187 tys. ton) i wełnianego (l. 1948—1950 — 71 tys. ton), co pozwoliło im na szybką odbudowę przemysłu tkac-

kiego, którego produkcja przędzy bawełnianej obecnie (1960—62 — 402 tys. ton) jest większa niż w Niemczech przedwojennych. Tylko produkcja przędzy wełnianej (1960—62 — 115 tys. ton) nie dorównuje wynikom osiąganym przez przemysł Niemiec przedwojennych. Jest to prawdopodobnie skutkiem dużego rozwoju produkcji wszelkiego rodzaju włókien syntetycznych (1960—1962 — 155 tys. ton). Pociąga to w rezultacie zwiększanie się importu bawełny (1960—62 — 374 tys. ton), podczas gdy przywóz wełny (1960—62 — 126 tys. ton) wykazuje ostatnio raczej tendencję zniżkową.

Wielki rozwój produkcji hutniczej w Niemieckiej Republice Federalnej z jednej strony, a niewystarczające na potrzeby przemysłu wydobywanie rudy żelaznej — z drugiej, powoduje znaczny import tego surowca.

TABELA IV
Produkcja surowki żelaznej, wydobywanie i import rudy żelaznej
w Niemieckiej Republice Federalnej

Lata	Produkcja surowki tys. ton	Wydobywanie rudy żelaznej tys. ton	Import rudy żelaznej tys. ton
1936	12 576*	2 096*	18 469
1948—50	7 117	2 284	3 939
1955—59	17 601	4 075	18 460
1960—62	25 242**	4 679***	31 827

* Terytorium NRF.

** wraz z Zagłębiem Saary; w l. 1955—1959 NRF łącznie z Saarą — 20 067.

*** i Zagłębia Saary.

Pod względem wartości import rudy żelaznej stanowił w l. 1948—50 — 1,7%, w l. 1955—59 — 3,6%, a w 1961 r. — 3,2% całego importu NRF. Jest to więc jeden z głównych artykułów przywożonych do Niemieckiej Republiki Federalnej. Inne rudy nieżelazne razem wzięte stanowiły w l. 1955—59 tylko 1,6% importu NRF, zatem mniej niż połowę wartości rudy żelaznej.

Trzecią co do znaczenia w przywozie grupą surowców jest drewno (24). Szczegółowo już omówiono import tych artykułów na łamach „Przeglądu Zachodniego”³. Głównymi sortymentami drzewnymi, przywożonymi do NRF były: papierówka, dłużyce liściaste, kopalniak i tarcica iglasta. Z wyjątkiem papierówki NRF importuje znacznie więcej niż przed wojną pozostałych trzech sortymentów, co jest wynikiem prowadzonej konsekwentnie polityki oszczędzania własnych lasów oraz stale rosnącego zapotrzebowania przemysłu i budownictwa na surowiec drzewny.

Rosnące zapotrzebowanie na papier w NRF powodowało wzrost importu nie tylko papierówki, ale i celulozy oraz ścieru drzewnego, których przywóz wzrósł łącznie z 955 tys. ton w l. 1948—50 (średnio rocznie) do 2 286 tys. ton ostatnio (1960—62 średnio rocznie).

³ T. Puchalski, *Drzewny handel zagraniczny Niemiec*. „Przegląd Zachodni” nr 4/1960.

Produkcja krajowa papieru nie mogła zaspokoić wielkiego zapotrzebowania, stąd Niemiecka Republika Federalna zmuszona została ogromnie zwiększyć swój import (średni roczny import: w l. 1948—50 — 49 tys. ton; 1960—62 — 1161 tys. ton), wartość którego łącznie z małą ilością tektury (grupa 64) sięga 2% całości przywozu Niemiec zachodnich.

Na import pozostałych grup surowców składały się głównie następujące artykuły: skóry niewyprawione, kopro, kauczuk oraz tłuszcze i oleje roślinne.

Bardzo dużo importuje NRF olejów roślinnych, głównie oleju palmowego, kokosowego, lnianego i sojowego, co daje podstawę intensywnego rozwoju produkcji margaryny i innych wyrobów. Przywóz tych tłuszczów i olejów jest o wiele większy niż w Niemczech przedwojennych i wykazuje stałą tendencję wzrostu.

W wyniku bardzo silnie rozwijającej się motoryzacji w Niemieckiej Republice Federalnej wzrosło zapotrzebowanie na kauczuk, wobec czego import tego surowca przewyższa kilkakrotnie przywóz z 1936 r., mimo stale wzrastającej produkcji kauczuku syntetycznego i kauczuku z odpadów.

W grupie 3 (paliwa mineralne i smary) główną rolę odgrywa węgiel, ropa i produkty naftowe.

TABELA V

Wydobycie i import ropy oraz produktów naftowych w NRF

Lata	Wydobycie węgla miliony ton	Import		
		3 101 węgla	312 ropy	313 produkt. naft.
		tysiący ton		
1936	147	6	983	3 235
1948—50	101	3	1 097	1 059
1955—59	132	17	10 211	5 135
1960—62	142*	9	28 765	8 568

* i Zagłębia Saary.

Import węgla stanowi niski stosunkowo procent wydobycia krajowego, choć w całości importu wartość jego w l. 1955—59 sięgała 4%. Wartościowo przywóz ropy stanowi 3,3% całości importu NRF w analogicznym okresie, a wartość benzyny i paliw naftowych — 1,8%. Są to więc jedne z najpoważniejszych pozycji bilansu handlowego NRF.

Produkcja krajowa ropy naftowej, choć bardzo wzrosła w stosunku do przedwojennej (1936 r. — 444 tys. ton) i sięgała w l. 1955—59 średnio rocznie 4 030 tys. ton, w 1962 r. — 6 780 tys. ton, jednak nie pokrywa nawet piątej części zapotrzebowania. W 1960 r. Niemcy zachodnie były czwartym krajem co do zużycia benzyny (26,6 mld m³) po Stanach Zjednoczonych (892,9 mld m³), Związku Radzieckim (124,9 mld m³) i Kanadzie (31,0 mld m³), ale przed Wielką Brytanią (23,5 mld m³), Włochami (16,6 mld m³) i Francją (16,5 mld m³) oraz szóstym krajem co do wielkości importu paliw płynnych.

Na import chemikaliów (grupa 5) do Niemieckiej Republiki Federalnej

składa się szereg bardzo różnorodnych artykułów, z których ponad połowę stanowią surowce nieorganiczne (podgrupa 511) i organiczne (grupa 512) oraz syntetyczne półfabrykaty mas plastycznych (podgrupa 59901). Na resztę składają się półfabrykaty otrzymywane z węgla (ter), medykamenty i leki, kosmetyki, nawozy sztuczne itd. Są to więc przeważnie półfabrykaty przeznaczone do dalszego przerobu przemysłowego. Udział procentowy grupy chemikaliów stale wzrasta w ogólnym imporcie NRF, zwiększa się też wartość bezwzględna tych artykułów.

W grupie wyrobów przemysłowych (6) ciągle największe znaczenie mają tkaniny (podgrupa 65) i wszelkiego rodzaju półfabrykaty z metali (podgrupa 68). Te ostatnie stanowią zwykle około połowy wartości całej grupy wyrobów przemysłowych. Najwięcej przywozi się do NRF przędzy wełnianej, bawełnianej i syntetycznej oraz tkanin bawełnianych.

O ile import przędzy bawełnianej do Niemiec zachodnich jest stale mniejszy od przedwojennego (1936), to bardzo wzrasta przywóz tkanin bawełnianych. Jednocześnie też — o czym była mowa uprzednio — zwiększa się import bawełny, przerabianej w przemyśle krajowym na przędze, której produkcja w NRF jest znacznie wyższa niż przed wojną. Odwrotnie przedstawia się sytuacja w przywozie wełny. W tym zakresie import przędzy jest wielokrotnie większy niż przed wojną, natomiast przywóz surowca wełnianego kształtuje się prawie na poziomie przedwojennym i produkcja krajowa przędzy wełnianej wzrasta stosunkowo wolno. Natomiast szybko wzrasta przywóz przędzy syntetycznej, przewyższając kilkakrotnie przedwojenny.

Produkcja tkanin zarówno wełnianych jak i bawełnianych, przewyższyła już w 1953 r. produkcję Niemiec przed 1939 r. (1936 r.), jednak nie zaspokajała w pełni potrzeb ludności, bowiem NRF musi importować coraz większe ilości tkanin; zwłaszcza wielki jest import tkanin wełnianych, w 1961 r. — 53% produkcji krajowej. Bardzo szybko wzrasta też import tkanin z włókien syntetycznych. Z drugiej strony rozwój przemysłu tkanin pozwolił Niemcom zachodnim nawet na ich znaczny wywóz, który stanowi około 4% całości eksportu NRF⁴, zwłaszcza duży jest wywóz tkanin z włókien syntetycznych.

TABELA VI

Import wyrobów metalowych Niemieckiej Republiki Federalnej

Lata	Żelazo i stal			682 wyroby mie- dziane	683 wyroby niklowe	684 wyroby alumi- niowe	687 wyroby cynowe
	68103 sztaby płyty	68104 dźwigary belki	68105 blacha				
1951—52	.	220	90	107	5	8	8
1955—59	563	874	683	334	13	50	12
1960	1 005	801	1 288	498	26	189	30

⁴ Por. T. Puchalski, *Eksport Niemieckiej Republiki Federalnej*. „Przegląd Zachodni” nr 5/1962.

Przywóz papieru omówiliśmy charakteryzując import celulozy i ścieru drzewnego. Z ważniejszych więc artykułów pozostaje jeszcze do omówienia przywóz towarów grupy 68, tj. wyroby z żelaza, stali i metali podstawowych.

Wartościowo przywóz wymienionych wyrobów stanowił w całości importu NRF:

Artykuły	1955-59	1960	Artykuły	1955-59	1960
681 Wyroby z żelaza i stali, w tym	5,5%	5,9%	682 wyroby miedziane	3,1%	3,3%
68103 sztaby i płyty	0,9%	1,0%	683 „ niklowe	0,4%	0,4%
68104 dźwigary i belki	1,3%	0,9%	684 „ alumin.	0,4%	1,0%
68105 blacha	1,5%	2,0%	687 „ cynowe	0,3%	0,6%
			Razem	9,7%	11,2%

Wyszczególnione podgrupy wyrobów z metali i szczegółowiej przedstawiona główna podgrupa wyrobów z żelaza i stali (681) stanowią prawie całą grupę wyrobów z metali podstawowych, będącą bardzo poważną pozycją w imporcie Niemieckiej Republiki Federalnej (po 1955 r. przeważnie ponad 10% całego importu). Są to głównie półfabrykaty niezbędne dla niemieckiego przemysłu.

Pozostałe grupy wyrobów gotowych (6) odgrywają znacznie mniejszą rolę. Wśród nich w grupie wyrobów skórzanych (61) większe znaczenie posiadają — futra; wyrobów drzewnych (63) — sklejka; wyrobów z minerałów (66) — wapno, cement, cegła i dachówka oraz wyroby szklane; wyroby z metali szlachetnych itp. (67) — srebro, kamienie szlachetne i półszlachetne.

Maszyny i środki transportu (grupa 7) zyskują coraz większe znaczenie w imporcie Niemieckiej Republiki Federalnej. W przedwojennych Niemczech stanowiła ta grupa około 1,3% całości przywozu, w r. 1961 zaś 11,4%. Rodzaje tych maszyn oraz ich udział procentowy w całości przywozu Niemiec zachodnich przedstawia tabela:

TABELA VII

Udział procentowy wartości przywozu maszyn i środków transportu w całości importu NRF

Lata	714 maszyny biurowe	715 maszyny do obróbki metali	71608 maszyny tekstylne	721 maszyny elektryczne	732 i 734 samochody, motocykle i samoloty	735 statki i łodzie
1936		0,6	0,1*	0,4	0,2	
1948-50		0,8	0,4*	0,4	0,3	
1955-59	0,4	0,6	0,6	1,1	1,3	0,5
1960-62	0,9	1,0	0,8	2,3	2,4	0,1

* Również maszyny do obróbki skóry.

Wyszczególnione wyżej rodzaje maszyn stanowią około $\frac{2}{3}$ wszystkich importowanych maszyn i środków transportu (grupa 7). Na resztę składają się: maszyny rolnicze i traktory, wagony, parowozy i inne środki transportu, przy czym każdy ich rodzaj stanowi zwykle mały promil całości importu NRF. Najpoważniejszą pozycją w tej grupie są maszyny elektryczne wszelkiego rodzaju, następnie samochody, głównie samochody osobowe, które stanowiły np. w l. 1957—60 — 0,7% całego importu Niemiec zachodnich. Duże znaczenie posiadają też maszyny do obróbki metali oraz maszyny tekstylne, a ostatnio też i samoloty. Spośród maszyn biurowych najwięcej importuje się maszyn do liczenia (w l. 1957—60 — 0,4% całości przywozu).

Choć import maszyn i środków transportu do Niemiec zachodnich stale wzrasta, to w porównaniu z udziałem procentowym tej grupy towarowej w eksporcie NRF, który ostatnio sięga połowy całości wywozu⁵, przywóz odgrywa znacznie mniejszą rolę, bo np. w 1962 r. import tej grupy (7) stanowił wartość 6 mld DM, a eksport — 24,5 mld DM. Eksport zatem maszyn i środków transportu jest czterokrotnie wyższy od przywozu.

Spośród różnych artykułów gotowych (grupa 8) największe znaczenie w imporcie Niemieckiej Republiki Federalnej ma przywóz ubrań (podgrupa 841), których wartość i udział procentowy stale wzrasta, podobnie wszelkiego rodzaju druki (podgrupa 892), zegarki (podgrupa 864), instrumenty muzyczne (podgrupa 861) i artykuły fotograficzne (podgrupa 832).

W grupie 9 (różne transakcje i inne artykuły) główną rolę odgrywają zwroty towarowe i import złota oraz wyrobów ze złota.

Ogólnie przywóz do Niemieckiej Republiki Federalnej można podzielić na kilka zasadniczych grup

TABELA VIII

Przywóz głównych grup towarowych do Niemieckiej Republiki Federalnej

Lata	Żywność				Użytki	Surowce	Półfabrykaty	Wyroby gotowe
	Razem	W tym: zwierzęta żywe	Żywność pochodzenia:					
			zwierzęcego	roślinnego				
1913	38,2	2,7	8,4	22,8	4,3	34,9	17,2	9,7
1936	35,5	2,3	10,5	15,9	6,9	37,2	17,8	9,4
1950	44,1	2,0	11,2	27,3	3,6	29,6	13,8	12,6
1953	36,6	1,3	6,7	23,0	5,5	32,6	15,2	15,6
1956	32,8	1,4	6,6	19,4	5,3	29,4	18,7	18,6
1959	30,0	1,7	6,4	17,6	4,3	21,6	16,7	30,8
1960	26,3	1,4	5,8	15,3	3,8	21,7	18,9	32,2
1961	26,3	1,3	5,9	15,4	3,7	20,5	17,0	35,1
1962	27,6	0,8	5,8	16,9	4,1	17,8	15,9	37,8

⁵ T. Puchalski, *Eksport Niemieckiej Republiki Federalnej*. „Przegląd Zachodni” nr 5/1962.

W porównaniu ze strukturą importu Niemiec sprzed I wojny (1913) i sprzed II wojny światowej (1936) przywóz żywności posiadał większe znaczenie dla Niemiec zachodnich jedynie w pierwszych latach powojennych, ale już od 1955 r. stanowi on mniejszy procent całości przywozu NRF (31,2^{0/0}), przy czym wykazuje stałą tendencję zniżkową.

Podobna tendencja zaznacza się w zakresie przywozu surowców. Odwrotnie zaś, przywóz półfabrykatów wykazuje raczej tendencję wyżkową. Wzrasta też przywóz wyrobów gotowych, który w imporcie Niemiec sprzed I i II wojny światowej stanowił niecałe 10^{0/0}, ostatnio zaś osiąga 38^{0/0} importu NRF. W grupie jednak wyrobów gotowych należy wyróżnić artykuły gotowe stanowiące towary przeważnie przeznaczone do dalszej obróbki (np. tekstylia, skóry, papier, farby i kleje, rury, blacha itp., których przywóz łączny stanowił w latach: 1913 — 4,8^{0/0}, 1936 — 5,2^{0/0}, a w roku 1962 doszedł już do 13,5^{0/0}, oraz wyroby gotowe nie wymagające dalszego przerobu (jak np. ubrania, futra, książki, wyroby z metali i szkła, maszyny wszelkiego rodzaju, samochody, statki, zegarki, leki, instrumenty muzyczne itp.). Przywóz tych towarów stanowił nieco ponad 4^{0/0} w latach 1913 i 1936, do 1957 r. nie przekroczył 10^{0/0}, w 1961 r. zaś przewyższył 20^{0/0} (1961 — 21,5^{0/0}). Występuje więc wyraźne przesunięcie w imporcie na rzecz przywozu wyrobów stanowiących produkt ostateczny.

Tabela IX obejmuje głównych dostawców Niemiec przed II wojną światową w kolejności ich procentowego udziału oraz te kraje, które mają większy udział w imporcie Niemiec zachodnich po 1945 r. Jak widać kolejność ta obecnie jest odmienna od przedwojennej: na pierwszym miejscu znajdują się Stany Zjednoczone, następnie Francja, Holandia, Włochy, Beneluks, Wielka Brytania, Szwecja i Szwajcaria. Wymienione kraje w latach 1960—1962 przywoziły do Niemieckiej Republiki Federalnej 57,5^{0/0} towarów, przed wojną (1936) zaś tylko 33,3^{0/0}. Wzrósł zwłaszcza udział Stanów Zjednoczonych, które — w ramach planu Marshalla — w pierwszym okresie (1948—50) dostarczyły 27,0^{0/0} wszystkich towarów przywiezionych do Niemiec zachodnich.

Podobnie jak w eksporcie zachodnioniemieckim⁶ również i w imporcie występuje wyraźnie zacieśnienie obrotów handlowych w ramach umów i paktów o charakterze ekonomiczno-politycznym.

Kraje wchodzące w skład Organizacji Współpracy i Rozwoju Gospodarczego (OECD) z roku na rok dostarczają coraz większą część towarów do NRF (w 1954 r. za 12,0 mld DM, 1962 — 34,6 mld DM). Wzrasta zwłaszcza import z krajów Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej (EWG) (1954 r. — 4,7 mld DM, 1962 r. — 16,0 mld DM) oraz Stanów Zjednoczonych (1954 r. — 2,3 mld DM, 1962 r. — 8,1 mld DM). Następuje to kosztem udziału innych krajów nie należących do OECD, których przywóz do NRF wzrósł w o wiele mniejszym stopniu: z 0,7 mld DM w 1954 r. do 1,4 mld DM. Wzrasta jednak

⁶ T. Puchalski, *Eksport Niemieckiej Republiki Federalnej*, jw.

udział procentowy dostaw z krajów socjalistycznych, który w 1954 r. wyniósł 511 mln DM, a w 1962 — 2 156 mln DM, przeto z górą czterokrotnie, przy czym Związek Radziecki w 1962 r. eksportował do NRF towarów za 659 mln DM, a Polska — za 321 mln DM.

TABELA IX
Główni dostawcy Niemiec (1936) i Niemiec zachodnich (średnie roczne)

Kraje	1936		1948—50		1951—54		1955—59		1960—62	
	miliony RM	%	miliony DM	%	miliony DM	%	miliony DM	%	miliony DM	%
Cały import	4 217,9	100,0	7 289,3	100,0	16 569,0	100,0	30 217,9	100,0	45 499,1	100,0
w tym:										
Wielka Brytania	263,7	6,3	266,7	3,7	628,7	3,8	1 227,8	4,1	2 091,6	4,6
Stany Zjednoczone	232,2	5,5	1 965,3	27,0	2 277,6	13,7	4 313,8	14,3	6 365,9	14,0
Włochy	208,5	4,9	297,7	4,1	694,7	4,2	1 539,7	5,1	3 136,7	6,9
Szwecja	191,7	4,5	324,1	4,4	861,1	5,2	1 361,8	4,5	1 911,5	4,2
Holandia	168,5	4,0	590,0	8,1	1 242,1	7,5	2 330,9	7,7	3 867,3	8,5
Dania	154,3	3,7	230,1	3,2	460,7	2,8	940,5	3,1	1 173,7	2,6
Związek Radziecki	149,3	3,5	2,6	0,0	44,3	0,3	322,5	1,1	775,7	1,7
Indie	142,1	3,4	68,2	0,9	141,1	0,9	217,1	0,7	220,3	0,5
Belgia i Luksemburg	138,6	3,3	301,1	4,1	817,6	4,9	1 445,9	4,8	2 520,2	5,5
Brazylia	131,4	3,1	71,3	1,0	424,1	2,6	443,4	1,5	592,7	1,3
Argentyna	118,5	2,8	168,3	2,3	372,4	2,2	544,2	1,8	582,7	1,3
Turcja	118,5	2,8	112,5	1,5	343,3	2,1	277,0	0,9	324,5	0,7
Chiny	113,5	2,7	31,9	0,4	142,5	0,9	222,2	0,7	202,3	0,4
Indonezja	112,9	2,7	112,6	1,5	312,2	1,9	285,8	0,9	167,2	0,4
Czechosłowacja	111,9	2,7	73,1	1,0	68,8	0,4	192,2	0,6	256,8	0,6
Szwajcaria	106,2	2,5	195,7	2,7	529,9	3,2	1 089,1	3,6	1 648,8	3,6
Francja	98,9	2,3	360,1	4,9	743,0	4,5	1 738,6	5,8	4 628,4	10,2
Hiszpania	97,7	2,3	33,5	0,5	248,3	1,5	450,6	1,5	660,3	1,5
Węgry	93,4	2,2	67,1	0,9	63,7	0,4	128,4	0,4	189,9	0,4
Rumunia	92,3	2,2	4,5	0,1	16,6	0,1	86,0	0,3	211,4	0,5
Norwegia	87,9	2,1	126,2	1,7	271,0	1,6	446,9	1,5	561,5	1,2
Austria	76,6	1,8	85,0	1,2	394,7	2,4	858,7	2,8	1 258,3	2,8
Kanada	18,8	0,4	54,5	0,7	404,4	2,4	716,1	2,4	900,1	2,0
Razem	3 027,4	71,7	5 542,1	75,9	11 502,8	67,5	21 179,2	70,1	34 247,8	75,4

W pierwszych latach powojennych (1948—50) około 30% importu NRF stanowiła żywność, której głównym dostawcą były Stany Zjednoczone, bo np. zbóż dostarczyły 30,1%. Kukurydzę importowały Niemcy zachodnie głównie z USA (83,5%), ziemniaki zaś z Holandii (42,8%). Pomarańcze pochodziły w tym okresie z Włoch (28,2%), Hiszpanii (16,7%), Marokka (32,1%) i Algieru (13,4%). W mięso i wyroby mięsne zaopatrywały się Niemcy zachodnie przeważnie w USA (15,0%) Argentynie (13,0%), Holandii (10,1%), Francji (10,7%) i Danii (6,0%). Natomiast ryby i produkty rybne eksportowały do NRF: Nor-

wegia (33,3^{0/0}), Islandia (18,5^{0/0}), Anglia (18,7^{0/0}). Cukier pochodził przeważnie z Kuby (42,5^{0/0}), Holandii (13,4^{0/0}) i Belgii (6,6^{0/0}).

Kraje arabskie dostarczyły do Niemiec zachodnich w tym czasie 40,1^{0/0} ropy naftowej, Irak — 27,6^{0/0}, a Wenezuela — 24,2^{0/0}, benzynę zaś sprowadzano głównie z USA (24,9^{0/0}).

Głównymi dostawcami bawełny w l. 1948—50 były: Stany Zjednoczone (68,5^{0/0}), Turcja (11,1^{0/0}) i Egipt (10,3^{0/0}), zaś wełny: Australia (39,4^{0/0}), Nowa

TABELA X

Udział procentowy w imporcie Niemieckiej Republiki Federalnej

Kraje	1954	1955	1956	1957	1958	1959	1960	1961	1962
<i>OECD*</i>	62,3	63,7	63,5	65,6	66,2	67,5	68,3	69,4	70,0
w tym: EWG	24,4	25,7	23,6	23,4	25,6	28,9	29,7	31,1	32,3
<i>EFTA</i>	20,2	19,2	19,8	19,0	20,8	20,7	19,6	19,4	19,0
pozostałe kraje	4,1	3,7	3,5	3,1	3,2	3,2	2,9	3,1	2,7
Stany Zjednoczone i Kanada	13,6	15,1	16,6	20,1	16,6	14,7	16,1	15,8	16,0
Europy** (poza <i>OECD</i>)	2,2	2,1	1,9	1,9	1,9	1,7	1,8	2,0	1,9
Afryki	8,1	7,2	6,8	6,4	6,4	6,2	5,7	5,6	5,4
Ameryki Środk. i Płd.	12,4	11,6	12,3	11,2	10,7	9,6	8,7	8,3	8,7
Azji	9,9	9,8	8,8	8,5	8,4	8,5	9,2	8,9	8,3
Australii i Oceanii	2,4	2,4	2,5	2,4	1,7	1,8	1,3	1,1	1,3
Kraje socjalistyczne***	2,6	3,0	4,0	3,9	4,6	4,6	4,7	4,6	4,4
Pozostałe****	0,1	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,3	0,1	0,0
Razem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

* W skład *OECD* (Organizacja Współpracy i Rozwoju Gospodarczego) wchodzi kraje: 1) EWG (Europejska Wspólnota Gospodarcza): Francja, NRF, Włochy, Holandia, Belgia i Luksemburg, 2) *EFTA* (Europejskie Zrzeszenie Wolnego Handlu): W. Brytania, Szwecja, Dania, Norwegia, Austria, Szwajcaria, Portugalia, 3) pozostałe kraje: Grecja, Islandia, Irlandia, Hiszpania, Turcja, 4) Stany Zjednoczone i Kanada.

** Finlandia, Jugosławia, Malta i Gibraltar.

*** Albania, Bułgaria, Polska, NRD, Rumunia, Związek Radziecki, Czechosłowacja, Węgry, Chiny, Korea Płn., Mongolia, Wietnam Płn.

**** Głównie zaopatrzenie statków obcych bander.

Zelandia (16,8^{0/0}) i Unia Południowej Afryki (17,9^{0/0}).

Węgiel kamienny importowały Niemcy zachodnie przede wszystkim z Zagłębia Saary (74,4^{0/0}), a rudę żelazną ze Szwecji (76,1^{0/0}), Norwegii (3,9^{0/0}), Hiszpanii (3,1^{0/0}), Sierra Leone (3,0^{0/0}), Marokka (1,6^{0/0}) i Luksemburga (1,2^{0/0}), miedź zaś z Wielkiej Brytanii (22,4^{0/0}), Rodezji Północnej (12,2^{0/0}), Stanów Zjednoczonych (13,4^{0/0}) i Jugosławii (11,4^{0/0}).

W l. 1953—59 głównymi dostawcami żywności (grupa 0 według klasyfikacji *SITC*) do NRF były: pszenicy — Kanada, USA, Francja i Argentyna; żyta — USA, Związek Radziecki i Argentyna; owoców — Włochy, Hiszpania, Turcja, Marokko i kraje Ameryki Południowej; ziemniaków — Włochy, Holandia, Francja i Polska (w ostatnim czasie); mięsa i wyrobów z mięsa — Holandia, Dania, Argentyna, USA i Polska (w ostatnim czasie); jaj — Ho-

landia, Dania, Polska; sera — Holandia i Dania; masła — Holandia, Dania i Szwecja; cukru — Kuba i Republika Dominikana; kawy — Brazylia, Kolumbia, Salvador, Kostaryka, Kenia i Meksyk; kakao — Ghana, Brazylia, Nigeria i Kamerun. Tytoń pochodził głównie z USA, Grecji, Turcji i Indonezji; wino zaś importowały Niemcy zachodnie przeważnie z Francji, Włoch i Hiszpanii.

Wielka liczba dostawców wszelkiego rodzaju surowców (2) utrudnia ich wyczerpujące omówienie. Niektóre z nich, o dużym znaczeniu w ogólnym przywozie NRF, sprowadzano głównie: bawełnę z Meksyku, USA, Sudanu, Turcji, Egiptu, Peru, Związku Radzieckiego, Konga i Brazylii; wełnę z Australii, Unii Południowej Afryki, Beneluksu, Argentyny, Wielkiej Brytanii, Francji i Niasy; drewno z Finlandii, Szwecji, Etiopii, Ghany i Nigerii; kauczuk z Malajów, Wietnamu, Cejlonu, Indonezji i Nigerii; rudy żelaza ze Szwecji, Francji, Hiszpanii, Wenezueli, Kanady, Norwegii, Marokka, Algieru, Brazylii, Peru i Indii; rudy miedzi z Hiszpanii i Norwegii; i Chile; papier ze Szwecji, Finlandii, Austrii, Holandii i Norwegii; skóry z Francji, Indii, Wielkiej Brytanii; owoce oleiste z USA, Filipin, Nigerii, Chin, Indonezji.

Oleje i tłuszcze roślinne (grupa 4) sprowadzały Niemcy zachodnie z USA, Konga Belgijskiego, Indonezji, Wielkiej Brytanii i Belgii, natomiast tłuszcze zwierzęce (poza masłem) z USA, Holandii, Francji i Danii.

Węgiel i koks eksportowały do NRF głównie (procent całego importu tych artykułów):

Kraj	1955-57	1958-60	Kraj	1955-57	1958-60
Stany Zjednoczone	50,9%	48,3%	Polska	3,7%	7,6%
Zagłębie Saary	18,8%	×	Francja	3,4%	5,5%
NRD	10,4%	22,2%	Belgia i Luksemburg	2,7%	1,2%
Wielka Brytania	4,3%	2,5%	Czechosłowacja	.	5,9%
			Razem	94,2%	93,2%

Nastąpiło więc przesunięcie dostaw z krajów kapitalistycznych na rzecz trzech krajów socjalistycznych, które zwiększyły dostawy węgla i koksu do NRF, zwłaszcza kosztem Wielkiej Brytanii, Belgii i Luksemburga.

Ropę otrzymywały Niemcy zachodnie głównie z następujących krajów:

Kraj	1955-57	1958-60	Kraj	1955-57	1958-60
Arabia Saudyjska	34,9%	28,2%	Wenezuela	8,1%	11,7%
Irak	25,4%	22,9%	Iran	3,1%	18,7%
Kuwejt	22,2%	10,2%	Stany Zjednoczone	2,6%	—
			Razem	96,3%	91,7%

Biorąc pod uwagę, że w drugim okresie (1958—60) import ropy wzrósł z 22,9 (1955—57) do 50,5 mln ton, zwiększył się przywóz ze wszystkich krajów, z wyjątkiem USA i Kuwejtu, jednak dominującym dostawcą pozostaje nadal Bliski Wschód z Arabią Saudyjską na czele.

W grupie chemikaliów (5) trudno ustalić szczegółowiej ich rodzaje według krajów pochodzenia wobec dużej różnorodności i wielkiej liczby tych artykułów. Głównymi dostawcami tych artykułów są USA, Szwajcaria, Holandia, Belgia i Luksemburg oraz Francja. Łącznie te sześć krajów pokrywa około 60% importu chemikalii do NRF.

Wśród urządzeń przemysłowych (6 i 8) otrzymywała Niemiecka Republika Federalna głównie następujące artykuły: przędzę wełnianą z Francji, Belgii, Wielkiej Brytanii, Holandii, Włoch i Szwajcarii; przędzę bawełnianą z Szwajcarii, Holandii, Egiptu i Belgii; przędzę syntetyczną z USA, Holandii, Włoch, Szwajcarii i Francji; tkaniny wełniane z Włoch, Wielkiej Brytanii, Belgii, Holandii, Francji i Iranu; tkaniny bawełniane z Szwajcarii, Holandii, Francji, Austrii, Włoch, Belgii, Japonii i Turcji; tkaniny z włókien syntetycznych z USA, Szwajcarii, Francji, Włoch i Austrii; sztaby żelazne z Belgii i Luksemburga, Zagłębia Saary, Francji i Szwecji; blachę żelazną z Francji, Belgii i Luksemburga, Austrii, USA, Holandii, Wielkiej Brytanii, Zagłębia Saary; drut żelazny z Francji, Belgii i Luksemburga, Zagłębia Saary, Szwecji i Holandii; półfabrykaty miedziane z Chile, Wielkiej Brytanii i Holandii; ubrania z Holandii, Francji, Włoch i USA.

W grupie maszyn i środków transportu (7) dostawcami, posiadającymi większe znaczenie w imporcie NRF, były następujące kraje: maszyny do obróbki metali — USA, Szwajcaria, Belgia i Luksemburg; maszyny przędzalnicze i przemysłu skórzanego — Szwajcaria, Wielka Brytania, USA i Włochy; maszyny rolnicze — Wielka Brytania, Włochy i Dania; maszyny biurowe — USA, Francja, Włochy, Holandia, Szwecja i Wielka Brytania; statki — USA, Holandia, Szwecja, Wielka Brytania i Norwegia; samochody — Francja, Włochy, Wielka Brytania, USA, Dania oraz Belgia; maszyny elektryczne — Holandia, USA, Wielka Brytania, Szwajcaria, Francja, Włochy, Dania i Austria.

Z powyższego przeglądu widać duże rozprzestrzenienie dostawców NRF na całym świecie.

Ostatnio zaszły w dostawach zagranicznych NRF znowu pewne zmiany. Rozpatrując tylko główne grupy towarowe według klasyfikacji SITC, w każdej z grup towarowych poważniejszymi dostawcami NRF byli (w nawiasie pierwsza liczba — procent importu danej grupy towarowej w 1961 r.): żywność (0) — Holandia (14,6%), Włochy (9,5%), Stany Zjednoczone (8,3%), Dania (8,0%), Francja (7,3%), Hiszpania (4,4%), Kanada (4,2), Brazylia (2,6%), Kolumbia (2,5%), Argentyna (2,4%); napoje i tytoń (1) — Stany Zjednoczone (29,0%), Francja (15,9%), Włochy (12,0%), Rodezja i Niasa (7,6%), Indonezja (3,4%), Hiszpania (1,9%), Brazylia (1,9%); surowce (2) — Stany Zjednoczone (14,1%), Szwecja (10,1%), Francja (5,5%), Holandia (4,0%), Brazylia (3,5%),

Finlandia (3,4^{0/0}), Kanada (3,0^{0/0}), Związek Radziecki (2,6^{0/0}), Austria (2,5^{0/0}), Belgia i Luksemburg (2,4^{0/0}), Australia (2,2^{0/0}), Malaje (2,2^{0/0}); paliwa mineralne (3) — Iran (21,6^{0/0}), Stany Zjednoczone (10,0^{0/0}), Irak (9,1^{0/0}), Wenezuela (8,5^{0/0}), Arabia Saudyjska (8,3^{0/0}), Holandia (6,3^{0/0}), Związek Radziecki (4,5^{0/0}), Algier (4,1^{0/0}); oleje i tłuszcze zwierzęce oraz roślinne (4) — Stany Zjednoczone (22,4^{0/0}), Argentyna (17,0^{0/0}), Kongo (7,7^{0/0}), Holandia (7,1^{0/0}), Norwegia (5,3^{0/0}), Japonia (4,4^{0/0}), Indonezja (3,5^{0/0}), Belgia i Luksemburg (2,4^{0/0}); chemikalia (5) — Stany Zjednoczone (28,9^{0/0}), Francja (12,6^{0/0}), Szwajcaria (11,7^{0/0}), Holandia (9,4^{0/0}), Wielka Brytania (7,2^{0/0}), Włochy (7,0^{0/0}), Belgia i Luksemburg (5,8^{0/0}), Szwecja (2,1^{0/0}); wyroby przemysłowe (6) — Francja (17,2^{0/0}), Belgia i Luksemburg (13,3^{0/0}), Holandia (8,7^{0/0}), Stany Zjednoczone (7,3^{0/0}), Wielka Brytania (6,6^{0/0}), Włochy (6,2^{0/0}), Austria (5,6^{0/0}), Szwecja (5,1^{0/0}), Szwajcaria (4,1^{0/0}), Chile (3,3^{0/0}), Norwegia (2,8^{0/0}); maszyny i środki transportu (7) — Stany Zjednoczone (24,6^{0/0}), Francja (15,4^{0/0}), Włochy (11,8^{0/0}), Wielka Brytania (11,6^{0/0}), Szwajcaria (9,8^{0/0}), Holandia (9,7^{0/0}), Szwecja (4,4^{0/0}), Belgia i Luksemburg (3,4^{0/0}), Austria (3,4^{0/0}); różne artykuły gotowe (8) — Włochy (23,1^{0/0}), Szwajcaria (13,0^{0/0}), Francja (11,8^{0/0}), Holandia (8,7^{0/0}), Stany Zjednoczone (8,5^{0/0}), Austria (5,4^{0/0}), Japonia (4,9^{0/0}), Wielka Brytania (4,6^{0/0}), Belgia i Luksemburg (4,6^{0/0}), Hong-Kong (4,3^{0/0}).

W ciągu 1931 r. nastąpiło raczej zacieśnienie stosunków handlowych Niemiec zachodnich w ramach Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej oraz wzrost zakupów towarów bezpośrednio u ich producentów (ropa naftowa). W kilku grupach towarowych pojawili się nowi wielcy importerzy, np. Japonia. W rezultacie w poszczególnych grupach towarowych występuje pewne przegrupowanie w kolejności dostawców.

Ogólnie można stwierdzić raczej stałe zmiany, niekiedy dość znaczne, w źródłach zaopatrywania się Niemieckiej Republiki Federalnej. Idą one jednak w kierunku wzrostu znaczenia importu w ramach przede wszystkim EWG. Wynika to również ze zmiany struktury importu Niemiec zachodnich, w której coraz większe znaczenie zyskują wyroby przemysłowe, maszyny i środki transportu, przy jednoczesnym spadku znaczenia surowców i żywności.

TADEUSZ PUCHALSKI

WĘGIEL BRUNATNY NA ZIEMIACH ZACHODNICH

I. ROZMIESZCZENIE ZŁÓŻ WĘGLA BRUNATNEGO

Na obszarze Ziem Zachodnich szczególnym bogactwem złóż węgla brunatnego wyróżniają się województwa zielonogórskie i wrocławskie¹. Leżą tu największe i najdostępniejsze pokłady tej pożytecznej kopaliny.

¹ Poza granicami wymienionych województw na ziemiach zachodnich leży jedynie niezbyt duże złożo Trzcianki (woj. poznańskie).